

1

Anestezia la bolnavii uremici, cu boala
cronica de rinichi si injurie renala acuta

Fl. Purcaru, Cernea Daniela,
Rocsoreanu Cristina

U.M.F. Craiova

2

Conduita anestezica la pacientii cu injurie renala acuta (insuficienta renala acuta - I.R.A.) si la cei cu boala cronica de rinichi (insuficienta renala cronica – B.C.R.) este :

- diferentiata
- implica foarte multe situatii cu multe particularitati
- Practica anestezica la un pacient cu I.R.A. se apropie mai mult de:
  - anestezia de urgenta
    - a unui pacient din Terapia Intensiva
- I.R.A. poate sa evolueze in cadrul unui M.O.D.S. in care:
  - exista mai multe disfunctii
  - conduita anestezica este diferentiata
  - adaptata la caz

3

- I.R.C. pune probleme foarte specifice de anestezie
Exemple de starii evolutive intalnite atat la I.R.C.
cat si la I.R.A. care impun conduita anestezica
diferentiata
  - I.R.C. terminala aflata sub epuratie
extrarenala
  - I.R.C. nonterminala aflata sub terapie
medicala (igieno-dietetica si medicamentoasa)
  - I.R.A. aflata sub dializa sau cu diureza
conservata
  - I.R.A. in cadrul M.O.D.S.

4

- O categorie particulara o reprezinta bolnavii cu transplant renal care pot prezenta :
  - o functie renala normala
  - o insuficienta renala cu diureza conservata
  - pot fi sub hemodializa

5

Evaluarea functiei renale preoperator

- Cercetarea functiei renale constituie o obligatie preoperator
- Printr-un set de analize minime putem:
  - decela o disfunctie renala necunoscuta
  - evalua gradul disfunctiei renale deja cunoscute

6

1. Examenul de urina macroscopic, microscopic si biochimic:

- Examenul macroscopic poate evidenta o infectie a tractului urinar
- Examenul microscopic al sedimentului poate evidenta :
  - globule sanguine
  - bacterii
  - celule
- Examenul biochimic ne ofera informatii despre:
  - concentratia urinara
  - proteinurie
  - glicozurie
  - electroliti
  - P.H.

2. Examenul sanguin decelereaza :

- anemie prin deficient de eritropoetina
- concentratia ureii, creatinina, electrolitilor
- dezechilibre acido-bazice

3. Examenul radiologic toracic evidentiaza:

- maladii cardio-vasculare
- pneumonie uremica
- epansament pericardic

4. ECG ofera date despre:

- kaliemie
- aritmii
- ischemie miocardica

5. Eco-Doppler evalueaza debitul sanguin renal

6. O explorare mai complexa vizeaza:

- hemodinamica renala
- functia glomerulara si tubulara
- nu se impun de rutina

9

INSUFICIENTA RENALA ACUTA

Definitie: Incapacitatea brutala a rinichiului de a adapta volumul si continutul urinar la nevoile organismului pentru a mentine :

- izotonia
- izoionia
- izonidria
- de a elimina produsi azotati (uree, creatinina, AC-uric)

10

In ultima vreme s-a introdus notiunea de „**injurie renala acuta**” ce se caracterizeaza printr-un declin rapid (ore, zile) a ratei filtratiei glomerulare la un pacient cu:

- functie renala anterior normala
- pacient cunoscut cu boala cronica de rinichi

11

In cadrul „injuriei renale” se accepta 5 grade de disfunctie renala:

1. Risc (risc de IRA)
2. Injury (lezare renala)
3. Failure (insuficienta renala)
4. LOOS (pierderea functiei renale)
5. F.S.R.D. (insuficienta renale terminala)

Diferentierea intre aceste starii de insuficienta renala o face:

- cresterea creatinemiei
- sau scaderea ratei filtratiei glomerulare si a densitatii urinare

Aceste notiuni ne edifica mai bine despre multitudinea de situatii cu care ne putem „confrunta pre, per si postoperator”.

12

In functie de mecanismul de producere exista 3 forme de I.R.A.

1. **I.R.A. prin cauze prenerale** - dezordini hemodinamice ce afecteaza perfuzia renala.
  - este de cele mai multe ori reversibila daca se corecteaza disfunctia hemodinamica in timp util.
2. **I.R.A. de cauza postrenala** (obstructia cailor urinare)
  - se reverseaza daca obstacolul este eliminat in timp util
3. **I.R.A. de cauza renala**- secundara unei boli renale primitive sau secundare
  - in foarte multe cazuri necesita dializa

13

In functie de debitul urinar exista:

- I.R.A. oligoanurica
- I.R.A. cu diureza conservata

Problemele majore la I.R.A. sunt incapacitatea de a mentine echilibrul intre:

- intrari (ingestie de substante esentiale)
- iesiri (eliminarea deseurilor metabolice)

Cu urmatoarele consecinte:

- cresterea ureei, creatininei, ac. uric, Mg., sulfati, fosfati, acizii organici aminati si polipeptide
- cresterea kaliemiei
- scaderea natremiei si calcemiei

14

- Scaderea proteinelor in principal albuminele
- Cresterea lipidelor totale, colesterol, lipide neutre
- Frecvent hiperglicemie sensibila sau rezistenta la insulina
- Acidoza metabolica
- Anomalii ale secretiei de renina angiotensina ce pot produce H.T.A. in I.R.A. severe
- Diminuarea eritropoetinei (anemie)
- Disfunctia altor organe : insuficienta cardio-vasculara, pulmonara, hepatica, de coagulare
- Infectii greu de tratat
- Concentratia antibioticelor poate repede deveni toxica

15

Riscul de deces la pacientii cu I.R.A. este de 40–50% Cauze de deces si de risc preoperator

- tulburarile de ritm cardiac
- hemoragii
- infectii
- disfunctia altor organe
- gravitatea tiner de organele afectate

16

Interventiile chirurgicale se vor efectua doar in conditii de urgenta :

- pentru eliminarea unui focar (abces, colecist, uter, etc.) care a declansat I.R.A.
- pentru alte afectiuni chirurgicale ce survin concomitent cu I.R.A. si necesita interventii de urgenta
- Anestezia la un pacient cu I.R.A. se apropie de anestezia de urgenta sau a unui pacient critic din reanimare
- In caz de MODS - atitudinea anestezica va fi adaptata particularitatilor clinice si fiziopatologice ale fiecarui caz

17

II. INSUFICIENTA RENALA CRONICA – SAU BOALA CRONICA DE RINICHI

Consta in diminuarea permanenta a functiei renale ce contribuie la instalarea in organism a multiple perturbari:

- homeostazia hidro-electrolitica si acido-bazica
- eliminarea deseurilor organice
- secretia de hormoni (renina eritropoetina)
- metabolisme osoase
- impact neurologic (encefalopatie, polinevrite uremice)
- scaderea sensibilitatii baro-reflexe
- intoleranta la glucide

18

Exista deasemenea perturbari in diverse organe si sisteme ce vizeaza direct actul anestezico-chirurgical

Preoperator trebuie : - evaluate

- reechilibrate

- luata decizia anesteziica adecvata

1. Impactul cardio-vascular

2. Impactul hematologic

3. Impactul neurologic

4. Riscul infectios

5. Alte manifestari patologice ce intereseaza medicul anesteziist:

- tulburari digestive (greturi, varsaturi, diaree, hemoragii)

- osteomalacia si osteoporoza

- intoleranta la glucide, hiperlipidemia etc.

6. Particularitatile bolnavului cu I.R.C. diabetic

19

1. Impactul cardio vascular

A - H.T.A. - este intilnita sub diverse forme si stari evolutive

- bolnavi se prezinta la operatie sub tratament antihipertensive
- oprirea brusca a tratamentului expune la rebound
  - tratamentul nu va fi intrerupt decat cu 12-20 de ore inainte de anestezie in functie de durata de actiune a drogurilor hipotensoare
  - postoperator reluarea tratamentului va fi progresiva
- au o sensibilitate crescuta la substante anestezice
- prezinta disautonomie neurovegetanta

H.T.A. este o complicatie tardiva a I.R.C.

- se asociaza de multe ori cu:
  - insuficienta cardiaca
  - disautonomie neuro-vegetativa
    - apar frecvent episoade de hipotensiune in cursul: ortostatismului, anesteziei si hemodializei

20

B - Hipertrofia ventriculara si insuficienta cardiaca sunt rezultatul a numerosi factori intricati:

- H.T.A.

- supraincarcare volemica

- anemie

- arterioscleroza

- pericardita uremica

- endocardite

- tulburari metabolice si ionice

- Terapia va fi diferentiata si foarte complexa

C-Manifestarile vasculare periferice

- sunt intilnite frecvent

- prezinta calcefieri vizibile sub angiografie simpla

21

D- Pericarditele – pot sa apara **devreme** prin:

- incarcari hidro-ionice
- procese inflamatorii

-**Tardiv** la bolnavii sub hemodializa

-Problemele anestezice sunt similare cu cele din pericarditele grave

-Investigatii:

-R X toracic ne informeaza despre:

- marimea conturului cardiac
- transparenta pulmonara

-E.C.G. ne informeaza despre: hiperkaliemie, toxicitate digitalica, hipocalcemie, hipercalcemie, tulburari de ritm cardiac si miocardiopatie ischemica

2. Impactul hematologic

A- Anemia –apare cand creatininemia depaseste 300 mg

-HT este cuprins intre 18-25

-Hb intre 60-80 g/l

-preoperator se va evalua :

-tabloul clinic (dispnee, sufocare, angor, tendinta la hipotensiune)

-daca interventia este potential sangeranda

-daca interventia poate fi temporizata cateva saptamani se recomanda tratament cu eritropoetina

-daca este urgenta sau peste 2-3 zile se recomanda a se pregati globule rosii, leucocite, trombocite,verificarea anticorpilor iregulari.

23

B. Alterarea testelor de coagulare

Este produsa de mai multi factori:

- exces de heparina in cursul hemodializei
- tratament antiagregant intre hemodialize
- anemie
- consumul in exces al protrombinei
- anomalii ale trombocitelor

Preoperator se va face un bilant riguros al coagularii:

- daca interventia poate fi amanata se vor corecta tulburarile de coagulare
- daca interventia nu poate fi amanata se recomanda :
  - D.Aminoarginin Vasopresina ce corecteaza T.S. dupa 1 ora si actiunea dispare dupa 8 ore
  - peroperator plasma proaspata congelata sau crioconcentrate

3. Impactul neurologic

Manifestarile neurologice sunt foarte variate :

- manifestari emotive sau psihiatrice :

  - scaderea atentiei si memoriei

  - stari depresive

  - tendinta la suicid

- atingeri ale S.N.C. (encefalopatii)

- manifestari periferice (polinevrite uremice)

- dezechilibre neuro-vegetative:

  - transpiratii

  - scaderea sensibilitatii baro-reflexe cu hipotensiune severa in cursul: -anesteziei

    - hemodializei

4. Riscul infectios este datorat:

- imunitatii scazute
- transfuziilor repetate
- hemodializei in regim cronic
- Infectiile cu stafilococi sunt frecvente si se recomanda antibioprolaxie preoperator in principal in:
  - interventii ortopedice
  - si alte tipuri de interventii
- Vaccinarea impotriva hepatitei B in centrele de hemodializa a scazut numarul infectiilor
- Diminuarea transfuziei a redus numarul bolnavilor infectati cu virusi

5. Alte manifestari patologice ce intereseaza medicul anestezist

- tulburari digestive (greturi, varsaturi, diaree, constipatie, hemoragii)
- osteomalacie si osteoporoza – au patologice complexe
- pentru anestezie importanta este hipercalcemia prin hiperparatiroidism secundar care poate fi scazuta prin:
  - hemodializa
  - reducerea chirurgicala a paratiroidelor
- intoleranta la glucide, insuliorezistenta, hiperlipidemia de tip IV, hiperkaliemia si acidoza vor fi:
  - evaluate
  - corectate

6. Particularitatea bolnavului cu boala cronică de rinichi la diabetic

- bolile cardio-vasculare și degenerative sunt mai frecvente
- ca manifestări clinice se rețin:
  - tulburările vegetative
  - hipoglicemia este asimptomatică
  - manifestările clinice dureroase în cazul unor leziuni coronariene sunt absente
- preanestezic vor fi evaluate 2 entități clinice:
  - I.R.C.
  - diabetul

28

Pacientii aflati sub hemodializa

- Protejarea fistulei arterio-venoase este obligatorie
  - nu se vor monta perfuzii si catetere la bratul cu fistula
  - va fi controlata fistula
    - la inceputul si sfarsitul operatiei
    - dupa toate episoadele de hipotensiune
- In caz de nefunctionare a fistulei se recomanda:
  - control Doppler
  - consult chirurgie vasculara

Bolnavii transplantati

Reprezinta o problema particulara. Pot fi intalnite mai multe situatii clinice

- bolnavi cu functie renala normala
- bolnavi cu I.R.C. cu diureza conservata
- bolnavi aflati sub hemodializa
- Atitudinea anestezica va fi individualizata
- Vor fi avute in vedere drogurile imunosupresive
- Drogurile utilizate pentru prevenirea rejetului au multe efecte secundare in particular in:
  - reglarea glicemiei
  - reglarea sistemului cardio-vascular
- Vr fi luate masuri pentru prevenirea infectiilor
  - se vor evita mjloacele invazive de supraveghere

30

Modificari farmacologice la bolnavii cu insuficienta renala

Insuficienta renala induce schimbari importante farmacologice si farmacodinamice ale medicamentelor

- diminuarea excretiei globale a medicamentelor si metabolitilor
- diminuarea metabolismului renal
- modificari de volum si distributie
- perturbarea solubilitatii in lipide si fixarea de proteine
- modificari de raspuns a organelor tinta

1. Anestezice injectabile

- **Barbituricele** – sunt puțin influentate de I.R.C., în afara de modificările legării de proteinele plasmatică fapt ce impune reducerea dozelor
- **Midazolamul, Ketamina și Propofolul** nu au clearance-ul și perioada de înjumătățire semnificativ diminuate
  - **Ketamina** – crește DSR și DFG
    - diminuează diureza (acțiune simpatică)
  - **Propofolul** crește riscul de hipotensiune
- **Atropina** este găsită în procent de 20-50 % în urină
  - intactă
  - sub formă de metaboliți
  - Dozele nu induc nici o complicație clinică

32

- **Morfina** are:
  - excretie scazuta
  - durata de actiune prelungita
  - in practica dozele trebuiesc reduse
- **Fentanilul, Sufentanilul, Petidina, Pentazocina, Naloxona** nu au proprietatile farmacologice alterate de functia renala scazuta
- **Afentanilul** are efectul clinic crescut prin cresterea fractiunii libere
- **Tehnicile anestezice** care utilizeaza doze scazute de Fentanil si Sufentanil
  - nu deprima contractilitatea miocardica
  - au efect minim pe D.S.R. si D.F.G.
- Sunt considerate mai eficiente decat anestezicele volatile pentru suprimarea eliminarii de
  - catecolamine
  - angiotensina II
  - aldosteron
  - ADH

Induse de actul chirurgical

2. Anestezicele inhalatorii

- Reversibilitatea efectelor centrale tine de:
  - eliminarea pulmonara
  - modificarile functiei renale au impact minim asupra raspunsului acestor agenti
- Halotanul, N.Fluranul, Izofluranul, Sevofluranul cu Protoxid de azot induc o reducere moderata, a D.S.R. si D.F.G. – in principal prin efect asupra circulatiei sistemice
- Aceste fenomene sunt corectate printr-o expansiune volemica corecta

3. Curarele

- Insuficienta renala poate influenta actiunea curarelor ceea ce poate genera
  - complicatii respiratorii
  - complicatii cardio-vasculare
- **Succinilcolina** poate produce bloc prelungit prin diminuarea pseudocolinesterazei datorita:
  - anemiei
  - si/sau hemodializei
- Problema principala tine de hiperkaliemie ce poate produce stop cardiac

- Curarele nedepolarizante

- au eliminare diferita renala
- pot sa-si prelungeasca actiune

- **Pancuroniul** – necesita interval prelungit intre doze

- **Vecuroniul** – se elimina 20-30 % prin urina si deci durata de actiune prelungita

- **Atracurium** - este metabolizat in produse inactive

- perioada de injumatatire nu este afectata de functia renala insuficienta

- este mai hipotensor decat Vecuroniul

- **Mivacurium** – in I.R.C. din faza terminala dupa o injectie de 15 mg/kg isi prelungeste actiunea de 1,5 ori

- **Rocuroniul** nu pare sa prezinte diferente de actiune la pacientii anesteziati cu Izofluran sau Sevofluran si Protoxid de Azot pentru transplant renal

4. Anestezicele locale

Lidocaina si **Bupivacaina** nu au modificata farmacocinetica de insuficienta renala

Factorii ce le influenteaza tin de:

- terenul pacientului
- factorii favorizanti
  - acidoza metabolica
  - hiperkaliemia
  - cardiopatiile

5. Hipotensiunea controlata

- Induce scaderea D.F.G. si a diurezei daca hipotensiunea este prelungita
- Durata hipotensiunii sub 20' – nu le influenteaza semnificativ
- Impactul renal tine de vasodilatatoarele utilizate pentru inducerea hipotensiunii
  - Ganglioplegicele blocheaza autoreglarea si reduc D.S.R.
  - Nitroprusiatul de Na are impact pe rezistentele vasculare renale si stimuleaza sistemul renina-angiotensina
  - Nitroglicerina diminueaza foarte mult D.S.R.

38

Alti factori legati de actul operator cu impact asupra functiei renale

1. Ventilatia mecanica si impactul renal

Ventilatia cu presiune pozitiva scade:

- D.S.R.
- excretia de Na
- diureza
- Deprecierea functiei renale depinde de presiunea medie din caile aeriene care se transmite asupra circulatiei sistemice prin intermediul compleantei pulmonare
- Modificarile produse prin ventilatia cu presiune pozitiva sunt mai ample decat cele rezultate prin:
  - respiratia asistata intermitent (S.I.M.V.)
  - respiratie cu presiune pozitiva teleexpiratorie (I.P.A.P.)

39

- Modificarile induse asupra rinichilor sunt secundare reducerii debitului cardiac prin:
  - scaderea intoarcerii venoase
  - si a presiunii transmurale de reumplere cardiaca
- Consecinta diminuarii debitului cardiac si a T.A. este cresterea tonusului simpatic renal rezultand:
  - vasoconstrictie renala
  - antidiureza
  - antinatriureza
- Sistemul renina-angiotensina, aldosteron amplifica raspunsul renal la ventilatia mecanica

2. Circulatia extracorporala

Circulatia extracorporala in anumite interventii se insoteste de hipotensiune nonpulsatila ce induce:

- vasoconstrictie renala
- scaderea D.S.R.
- creste titrul de noradrenalina
- activeaza sistemul renina-angiotensina
- cresc tromboxanii eliberati prin activarea plachetelor

3. Factori ischemici

Toate agresiunile ce cresc activitatea simpatica (durere, traumatisme, hemoragii etc.) induc:

- vasoconstrictie corticala renala
- ischemie

4. Factori toxici

A. Antibiotice nefrotoxice

Aminoglicozidele (Gentamicina, Amicacina, Tobramicina) sunt foarte nefrotoxice pe celulele renale si induc defecte in lizozomi, mitocondrii inhiband:

- fosforilarea oxidativa
- sinteza de ATP

42

Factori ce contribuie la cresterea nefrotoxicitatii:

- concentratia serica ridicata
- subiecti varstnici
- leziunile renale preexistente
- episoade ischemice (hipovolemice, insuficienta cardiaca)
- pacientii ce primesc medicamente potentilizatoare a nefrotoxicitatii (diuretice de ansa, AINS, ciclosporine)
- dezechilibre electrolitice si acido-bazice

B. Produse de contrast – produc nefrotoxicitate prin obstructie microvasculara prin hematii crenelate. Nefrotoxicitatea este agravata de : hipovolemie, insuficienta cardiaca, mielom, insuficienta renala diabetica

C. Terapia volemica cu coloizi – HES-ul, gelatinele, dextranii pot determina sau agrava leziunile preexistente

5. Alte agresuni nefrotoxice peroperatorii:

- rabdomioliza si mioglobinemia
- hemoliza intravasculara
- sepsisul
- hipertermia

Principalele tipuri de interventii chirurgicale intilnite la pacientii cu I.R.C.

1. Interventii specifice :

- transplantul renal
- fistule arterio-venoase
- paratiroidectomii subtotale
- nefrectomie pentru polichistoze
- interventii reconstructive ale aparatului urinar

2. Interventii nespecifice

Pot suferi orice tip de interventie chirurgicala

- digestive
- ortopedice
- cardio-vasculare

Interventiile pot fi de urgenta sau programate

45

Obiectivele anestezice, pregătirea preanestezică și tehnicile anestezice utilizate

A. Obiectivele anestezice și pregătirea preoperatorie vor fi individualizate în funcție de:

- forma clinică
- stadiul evolutiv al insuficienței renale

1. Insuficiența renală cronică nonterminală

- Trebuie conservată funcția renală în cursul actului operator
- Este demonstrat că I.R.A. postoperatorie survine mai frecvent la:
  - pacienți cu leziuni renale preoperatorii
  - pacienții în vârstă (> 70 de ani)
  - pacienți cu insuficiență cardiacă stângă

46

Alte cauze ce pot deteriora functia renala la pacientii cu insuficienta renala cu diureza conservaa:

- hipovolemia
- scaderea debitului cardiac
- scaderea debitului sanguin renal
- droguri nefrotoxice
- infectiile urinare
- hipercalcemia
- hiperuricemia
- rabdomioliza
- mioglobinemia
- hipertermia
- anesteziicele cu actiune depresorie cardio-vasculara

47

2. Pacienti cu I.R.C. terminala aflati sub dializa

- Trebuie mentinute alte functii vitale perturbate
- Trebuie prezervata functia fistulei arterio-venoase
- Trebuie mentinut echilibrul hidro-electrolitic si acido-bazic
- Dializa preoperatorie este importanta si foarte benefica in caz de:
  - hiperkaliemie
  - acidoza
  - supraincarcare hidrica
  - neuropatie
- Vom fi atenti pentru a nu povoca:
  - pierdere in greutate excesiva prin U.F.
  - hipovolemie ce poate genera hipotensiune
- Dializa se va efectua cu putin anticoagulant
- Distanta pana la interventie nu va fi prea lunga pentru ca dializa postoperatorie sa poata fi amanata peste 24 de ore

3. Pacientii cu transplant renal

Pot fi intalnite mai multe situatii

- Pacienti cu functia renala normala si diureza conservata.
Nu ridica probleme deosebite cu exceptia drogurilor imunosupresive utilizate
- Pacientii dializati – conduita identica cu pacientii sub dializa cronica
- Evaluarea drogurilor imunosupresive care au actiune
  - pe reglarea glicemiei
  - pe sistemul cardio-vascular
- Mare atentie se va acorda infectiilor (sunt imunodepresati)

B. Alegerea anesteziei

- Premedicatia nu prezinta particularitati
- Substantele si tehnicile anestezice se vor alege in functie de:
  - tipul insuficientei renale
  - impactul insuficientei renale asupra diferitelor aparate si sisteme (cardiac, hematologic etc.)
  - comorbiditati nelegate de insuficienta renala
  - tipul interventiei chirurgicale

1. Anestezia loco-regionala

- Este recomandata la pacientii cu I.R.C. daca interventia permite
- Indicatiile, contraindicatiile si complicatiile sunt identice cu ceilalti pacienti fara I.R.C.
- Exista totusi 3 elemente particulare:
  - riscul hemoragic
  - riscul infectios
  - hipotensiunea peranestezica mai accentuata la pacientii deshidratati dupa hemodializa cu U.F.
- O anestezie rahidiana sau peridurala la nivelul T4 – T10
  - Suprima raspunsul simpatic si stresul chirurgical ce vizeaza: renina, A.D.H., prezerva D.S.R. si D.F.G., perfuzie adecvata la nivelul rinichiului
- Implica o atentie de blocaj in particular la varstnici unde necesita cresterea aportului lichidian (cu 25 – 50 %)

2. Anestezia generala

- Actiunile particulare ale anesteziilor generale la pacientii cu insuficienta renala au fost expuse
- Orice substanta si tehnica anestezica poate fi aleasa aplicand corectiile necesare
- Vor fi evitate anesteziile cu actiune depresorie cardio-vasculara
- In cazul pacientilor cu insuficienta renala nonterminala trebuie conservata functia renala
  - Vor fi evitate anesteziile si alte medicatii nefrotoxice
  - Vor fi evitati si alti factori agravanti ca: hipovolemia, hipotensiunea, episoadele ischemice
- Pentru a conserva functia renala se recomanda:
  - manitol
  - diuretice de ansa
  - o buna reanimare postoperatorie

Complicatii peroperatorii

- Domina problemele cardio-vasculare in special oscilatiile T.A.
- Alte complicatii sunt legate de:
  - decurarizarea tardiva
  - hematoame
- Urmarirea primelor 48 de ore postoperator va fi foarte riguroasa si sa existe posibilitati de dializa

Monitorizarea

- Atentie pentru a nu comprima nervii si fistula arterio-venoasa
- Monitorizarea cardio-vasculara include
  - p. arteriala si ritmul cardiac
  - P.V.C.
  - cateterism cardiac este util la:
    - pacientii cu insuficienta cardiaca
    - interventii de lunga durata si hemoragice
  - supravegherea saturatiei in O₂ si eliminarea de CO₂ se va face sistematic
  - masurarea Hb/Ht si Kaliemiei in caz de interventii lungi creste securitatea pacientilor
  - in cazul anestezicelor inhalatorii se recomanda utilizarea unui analizor de gaz

Repletia volemica

- Repletia vasculara va fi foarte prudenta si ghidata de P.V.C.
- Produsele sanguine sunt foarte importante la anumiti pacienti
- Solutiile cristaloides, albumina vor fi administrate in functie de parametrii obisnuiti
- Nu se va da solutii de Hidroxyetilamidon – in special la pacientii dializati deoarece perturba coagularea
- Albumina este coloidul natural cu cea mai mare marja de siguranta renala
  - Joaca rol protector la pacientii cu leziuni preexistente
  - La pacientii cu transplant renal si pacientii cu moarte cerebrala (donatori) functia renala este imbunatatita semnificativ dupa administrarea de albumina

Reanimarea postoperatorie

Prezinta particularitati

- la bolnavii cu diureza conservata-evaluam nevoile lichidiene care vor fi limitate la minim doar pentru a:
  - compensa pierderile
  - mentine volemia
- la bolnavii sub hemodializa nu sunt necesari ioni decat in functie de pierderile extrarenale (aspiratie gastrica, fistule, etc)
- hemodializa postoperator se recomanda dupa 48 de ore deoarece exista risc hemoragic si hipotensor.
- se prefera hemodializa fara anticoagulant
- hipotensiunea este o complicatie frecventa prin: hemoragii, tulburari de hidratare, hipocalcemia, impactul substantelor anestezice

56

Riscul anestezic la bolnavii cu insuficienta renala

1. Insuficienta renala cronica

- riscul depinde de: cauza, timpul morfologic si clinic si stadiul evolutiv

Episoadele acute cresc riscul

- testele de explorare sunt foarte utile:

- retentia azotata

- diureza

- explorarea functiei renale

- riscul depinde si de alti factori:

- complicatii pulmonare (plamanul uremic)

- insuficienta cardiaca

- pericardita

- anemia

- sindromul hemoragipar

- suferinta neuro-vegetativa

- imunodepresia (risc de infectii)

2. Insuficienta renala acuta

Riscul anesteziei ia in calcul o serie de elemente:

- supraincercarea hidrica
- hiperkaliemia
- hiponatremia
- anemia
- anomalii ce tin de hemodializa (trombopenie, hipofibrinogenemie, scaderea factorului S, cresterea produsilor de degradare ai fibrinogenului)
- disfunctii in alte organe si sisteme (pulmonare, hepatice, hematologice, digestive)
- prognosticul mai depinde si de etiologia IRA: necroza corticala, glomerulonefrita maligna, nefropatie cronica necunoscuta

Concluzii

1. Anestezia la bolnavii cu insuficienta renala nu este uniforma la toti bolnavii
2. La pacientii cu IRC terminala problema de baza este evaluarea terenului pacientului:
  - cardio-vascular
  - ateromatos
  - neurologic
  - hematologic
  - endocrin

Aceste afectiuni in majoritatea cazurilor sunt rezultatul impactului produs de IRC asupra diferitelor aparate si sisteme

59

3. La pacientul nondializat problema de baza este de a prezerva functia renala peroperator evitand :

- hipovolemia
- ischemia
- excesul de catecoli
- stimularea axului renina angiotensina
- medicatia nefrotoxica etc.

60

4. La bolnavii cu IRA, obiectivele avute in vedere peroperator:
- Masuri de protejare a functiei renale si a diurezei atunci cand exista
  - Corectarea perturbarilor fiziopatologice induse :
    - hidroionice
    - acido-bazice
    - hematologice
    - produsi azotati
  - Corectarea cauzei IRA si a altor disfunctii organice (M.O.D.S.)
  - Interventiile chirurgicale vor fi doar cu caracter de urgenta